Schermerhorn

Beeldkwaliteitsplan Schermer

26 augustus 2005

concept en inhoud: la4sale - Amsterdam

stenig en compact lint

met af entoe doorzicht naar het achterland

vanaf het lint af en toe zicht op Eilandspolder....

de Zwet met zuidelijk het dichte dorpslint en noordelijk de losse groene korrels

feest van puntige kapjes

repareren van de drager bij de parkeerplaats van de nieuwbouwwijk

gat in het lint geeft ruimte voor subtiele bebouwing met behoud van doorzicht

schuren vormen een 'achterkant'

schuren 'achterop' hebben plaats gemaakt voor woningen

.... met gezicht naat het landschap

drijvende kavels van het Schermereiland

bebouwd eilandje in het Schermereiland tast landschappelijke identiteit aan

niet bebouwen maar ontsluiten voor dorp en uitgeven als tuintjeswoningen

zicht vanaf het dijklint op de groene overzijde van de Zwet

...met grote boerenkorrels

...en te transformeren vervallen schuren

Schermerhorn

Profiel

Schermerhorn is net als Grootschermer gegroeid op de oude dijk van het Schemereiland. Het drassige eiland en het grote water eromheen gaven de Schermerhorners eeuwenlang geen andere keus dan dicht op elkaar te bouwen en elke centimeter droog land te benutten. De meeste panden in het oude lint zijn dan ook smal en diep en staan dwars op de eveneens smalle dorpsstraat op de dijk. Een enkel boerenbedrijf en een aantal grotere bedrijfskorrels verlevendigen de ritmiek van verspringende gevels. Dit maakt het dorpsbeeld stenig en compact, en toont van een afstand een feest van puntige kapjes.

Schermerhorn is doorgegroeid langs de dijk (Westeinde, Oosteinde en Zuidje) totdat het doodliep op de Beemsterringvaart aan de oostkant en de huidige N-weg (vroeger spoorlijn) aan de westkant.

Op een aantal plekken is er achter de eerste linie van bebouwing in de tweede linie gebouwd. Via een klein informeel doorsteekje vanaf het hoofdlint kom je op een binnenerf met achterop de kavel één of twee schuren of woonhuizen. Deze staan met hun voorkant niet op het lint maar op het land gericht wat het dorpsbeeld vanaf de N-weg verfraait en een 'gezicht' geeft.

Recenter in zijn geschiedenis heeft Schermerhorn de oversteek gemaakt over het Zwet in de Mijzenpolder. Naast een kleine reeks burgerkorrels aan de westkant van de brug zijn het vooral de ruime groene boerenkorrels die hier de kleur van het dorp bepalen. Het contrast tussen het compacte stenige Schermerhorn aan de ene kant en het losse groene Schermerhorn aan de andere kant is heel kenmerkend.

Een stuk van het Schermereiland ligt ingesloten tussen dorp en N-weg. Het hele oostelijk deel hiervan is volgens de stedenbouwkundige modes van de afgelopen decennia bebouwd en daarmee onder het zand van generieke woonwijkjes verdwenen en verloren. Recent is het dorp ook een klein stukje gegroeid in het westelijk deel, hier zonder de landschapsstructuur van eilandkavels in het water geweld aan te doen. Maar ook dit kleine bebouwde eilandje tast de landschappelijke identiteit aan van het langgerekte compacte dorp met zijn silhouet van kapjes op de rand van de lege 'drijvende kavels' van het oude eiland.

Strategie

Schermerhorn heeft de dijk als drager al over de gehele lengte benut, de eerste linie is bijna overal aan twee zijden volgebouwd. Verder groeien langs de dijk is daarom bijna onmogelijk. De enige plek waar nog ruimte is om langs de dijk te groeien is waar de naoorlogse woonwijk het Oosteinde raakt. Hier is de dijk nooit bebouwd en wordt derhalve een merkwaardig perspectief geboden op de parkeerplaats van de woonwijk. Door hier smalle dijkwoningen pal aan de weg te bouwen kan dit stuk Schermerhorn gerepareerd worden en een fraai entree vanaf de Beemster bieden.

De subtiele doorzichten vanaf de dijk naar het achterland moeten gekoesterd worden, de eerste linie overal op de dijk verdichten is dus geen optie. Op een aantal plekken echter is er een 'gat' in het lint. Op die plekken kan een zorgvuldig geplaatste bebouwing het perspectief op het achterland kaderen en het lint 'repareren'. Ook waar er grotere bedrijven verdwijnen zijn dergelijke 'plastisch chirurgische' inbreidingen mogelijk. Belangrijk is hierbij altijd zicht op het achterland te houden en zelfs te maken. De nieuwe volumes moeten een verrijkende rol spelen in de bestaande ritmiek van volumes en kappen, zowel naar de dorpsstraat als het achterland.

Net als bij Oterleek ligt er groeiruimte in de tweede linie van het dorp. Schermerhorn het Schermereiland in laten groeien door op de zuidelijke kavels te bouwen is echter onwenselijk en ongepast. De kavels kunnen wel voor het dorp ontsloten worden, zonder bebouwing maar met groen, zoals er nu al kavels in gebruik zijn als (moes)tuin, paardenlandje of geitenwei. Deze kavels kunnen als privétuin worden uitgegeven voor de nieuwe woningen die in de tweede linie aan de zuidzijde van het lint (achter de dijkbebouwing) kunnen worden gebouwd. Op deze manier krijgt het dorp richting de N-weg een nieuwe voorkant en wordt het contrast tussen dicht dijkdorp en onbebouwd Schermereiland behouden en versterkt. Ook hier is het voorwaarde om zicht op het achterland te houden en om de nieuwe volumes een verrijkende rol te laten spelen in de bestaande ritmiek van volumes en kappen.

Aan de noordzijde van het Zwet is aan de Oostmijzer dijk ruimte om bestaande boerenerven te transformeren naar woonerven. Hier kunnen verzamelerven worden ontwikkeld. Ook de sportaccomodatie leent zich voor een dergelijke korreltransformatie. Het contrast tussen het compacte stenige zuiden en het losse groene noorden van Schermerhorn wordt hiermee versterkt.

1573 Schermerhorn tussen de meren

1900

1939

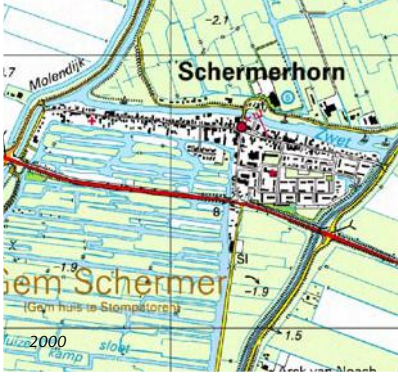

2000

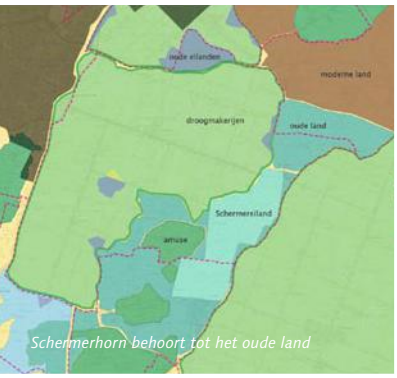

Schermerhorn behoort tot het oude land

Schermerhorn op de dijk van het onbebouwde Schermereiland

zuid het natte natuurland van het Schermereiland, noord de drogere Mijzerpolder

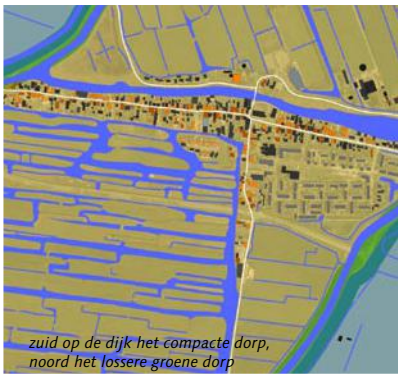
zuid op de dijk het compacte dorp, noord het lossere groene dorp

huidige situatie

mogelijke groeilocaties

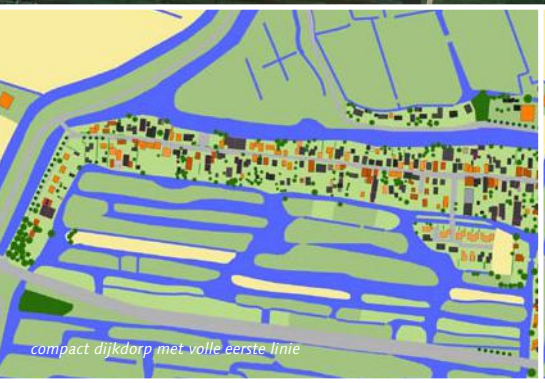
compact dijkdorp met volle eerste linie

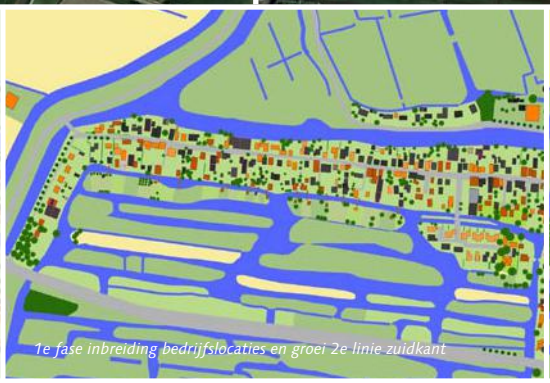
1e fase inbreiding bedrijfslocaties en groei 2e linie zuidkant

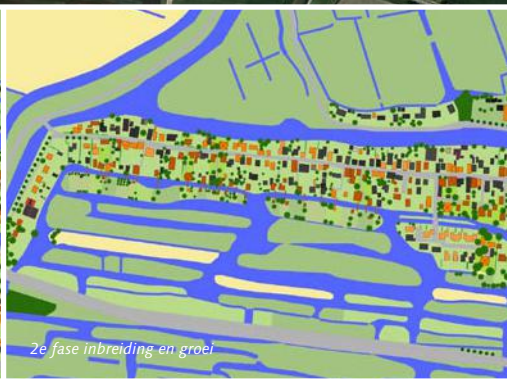
2e fase inbreiding en groei

huidige situatie sportterrein en boerenerven

getransformeerde en nieuwe verzamelerven

huidige situatie parkeerplaats aan de dijk

nieuwe dijkwoningen geven p-plaats voorkant

transformatie van agrarisch bedrijf en sportterrein

nieuw verzamelerf op plek agrarisch bedrijf

het entree naar Schermerhorn hersteld

inbreiding met grotere groene erven

Criteria voor beeldkwaliteit

Burgerkorrels achter het Westeinde:
- bouwen in tweede linie van reeds bebouwde kavels, zo ver mogelijk achterop
- per kavel één of twee nieuwe woonhuizen, informeel ontsloten vanaf hoofdlint met eigen oprit
- bouwen met voorkant naar het landschap
- vanaf hoofdlint doorzicht op achterland behouden
- verschillende woonhuizen met variatie in bouwstijl, volume en kapvorm
- nadrukkelijke kapvorm die verrijkende rol speelt in kapritmiek van het totale lint
- privé tuinen van de nieuwe woningen op onbebouwde kavels Schermereiland direct achter het lint, ontsloten met eigen bruggetje
- eventueel schuurtje of tuinhuisje in traditionele houtbouw, op noordrand van de kavel
- erfscheidingen met water

Dijkkorrels aan het Oosteinde:
- bouwen van een serie smalle dijkwoningen aan het Oosteinde op de parkeerplaats
- voorkant en ingang naar Oosteinde
- inpandige parkeervoorziening met terras erboven aan achterkant
- kapvormen aansluitend in ritmiek totale lint
- architectuur aansluitend op traditionele stijl lint

Verzamelerven aan het Westeinde:
- klein ensemble met groter hoofdvolume dat accent geeft in de ritmiek van kappen in het lint
- collectief groen erf dat 'lucht' geeft in het lint

Verzamelerven aan de Oostmijzer dijk:
- volumes zo plaatsen dat er een groene ruimte naar de dijk wordt gemaakt
- fraaie voorkanten naar de weg maken
- volumes met bijzondere architectuur, in het verlengde van de brug over de Zwet, moeten entree vormen voor het groene Schermerhorn

Dijkkorrels
menging van (smalle) burgerhuizen en forse boeren gebouwen schouder aan schouder pal aan de weg

Burgerkorrels
eenvoudige vrijstaande burgerhuizen met rondom een tuin op kleine kavel aan de drager

Ruime burgerkorrels
grote complexe burgerhuizen met uitgesproken architectuur op ruime kavel aan de drager

Bijzondere kernkorrels
(ensemble van) bijzondere volumes, met architectuur van hoge kwaliteit, die een openbare ruimte vormen

Verzamelerven
verschillende boerse volumes die een variatie aan woningen bevatten op een groot groen collectief erf aan de drager

Bijzondere groene korrels
formeel ensemble van hoofd- en bijgebouw(en) met bijzondere architectuur in een grote goene parktuin van allure

Hof
introvert ensemble van als architectonische eenheid ontworpen bijzondere volumes die een semi-openbare ruimte insluiten

Mogelijke ontwikkelingslocatie nabije toekomst
concreet initiatief tot ontwikkeling reeds genomen of waarschijnlijk binnenkort te nemen

Gewenste ontwikkelingslocatie
initiatief kan leiden tot ruimtelijke verbetering van de situatie

Drager
identiteitsbepalende openbare ruimte en ontsluiting met specifiek profiel, sfeer, materialisering

Plek
belangrijke openbare ruimte met specifiek profiel, sfeer, materialisering

Koppeling
korrelbindingsrichting, ontsluiting en hoofdoriëntatie

Oriëntatie
voorkantsbeeld, bebouwing en groen tonen gezicht naar landschap of publieke zijden

Uitbreiding